

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ. 410.011.03.2015

P/15/094

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

ul. Kraszewskiego 8, 35-016 Rzeszów

T +48 17 780 23 00, F +48 17 780 23 06

lrz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli P/15/094 – Przeciwdziałanie niszczeniu dróg samorządowych przy budowie autostrad i dróg ekspresowych

Jednostka przeprowadzająca kontrolę Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

Kontrolerzy Alina Walenia, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 94365 z dnia 21 maja 2015 r.

Krzysztof Pakula, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 94385 z dnia 25 czerwca 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 1 - 4)

Jednostka kontrolowana Powiatowy Zarząd Dróg w Jarosławiu, 37–500 Jarosław, ul. Jana Pawła II, nr 17, (zwany dalej PZD.)

Kierownik jednostki kontrolowanej Pan Janusz Obłóza, Dyrektor PZD w Jarosławiu

(dowód: akta kontroli str. 5)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹ działalność PZD w zbadanym zakresie dotyczącym przeciwdziałania niszczeniu w latach 2010 – 2013 dróg powiatowych przy budowie autostrady A4 na odcinku Jarosław Węzeł „Wierzbna” – Radymno w km 621+800.67 - 647+455.82 o długości 25,65 km oraz Radymno – Korczowa w km 647+455.82 - 668+837.65 o długości 21,38 km.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Pozytywną ocenę kontrolowanego zakresu działalności PZD uzasadniają w szczególności:

- bieżący nadzór nad stanem technicznym dróg eksploatowanych w związku z budową odcinków autostrady A4,
- wyegzekwowanie od wykonawców odcinków autostrady napraw zniszczeń dróg objętych porozumieniami i umowami zawartymi z wykonawcami,
- przygotowanie merytoryczne i specjalistyczne pracowników wykonujących zadania w zakresie zarządzania drogami powiatowymi,
- terminowe sporządzanie i przekazywanie do GDDKiA rocznych informacji o sieci dróg publicznych.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły legalności i rzetelności działań PZD w zakresie zachowania właściwego stanu technicznego powiatowej sieci drogowej eksploatowanej w związku z budową autostrady A4. PZD nie opracował projektu planu rozwoju sieci drogowej, obowiązek opracowania tego dokumentu wynikał art.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie

20 pkt 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych² oraz z regulaminu organizacyjnego. Nierzetelnie była prowadzona dokumentacja dotycząca dróg powiatowych (książki drogi i dziennik objazdu drogi) wymagana rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 lutego 2005 r. w sprawie sposobu numeracji i ewidencji dróg publicznych, obiektów mostowych, tuneli, przepustów i promów oraz rejestru numerów nadanych drogom, obiektom mostowym i tunelom³. Brak było rocznych kontroli stanu dróg eksploatowanych przy budowie autostrady A4 za 2012 i 2013 r.

Na obniżenie oceny ogólnej wpłynęło także nie wyegzekwowanie od wykonawców autostrady A4 naprawy zniszczeń powstałych na 7 drogach powiatowych, o łącznej długości 24,7 km, eksploatowanych w związku z budową autostrady i nie ujętych w zawartym porozumieniu/umowie z firmą [...] ⁴. Dotyczyło to szczególnie drogi Nr 1771 R Mokra – Jankowice – Chłopice, na odcinku Jankowice – Mokra, gdzie pomimo interwencji mieszkańców, PZD nie podejmował żadnych działań. Remonty zniszczonego odcinka drogi Nr 1771 R Jankowice – Mokra sfinansowane zostały po zakończeniu jej eksploatacji, tj. w latach 2013 – 2015 z budżetu samorządowego. Nie wyegzekwowano również naprawy uszkodzeń dwóch mostów, które powstały w wyniku ich eksploatacji przez formy wykorzystujące je do budowy autostrady A4. Dotyczyło to mostów zlokalizowanych w ciągu drogi powiatowej Nr 1770 Kidałowice – Rokitnica oraz drogi Nr 1818 Radymno – Chałupki Medyckie.

Ponadto – na podstawie porozumienia i umowy – dopuszczono ruch pojazdów nienormatywnych, poruszających się po drogach powiatowych w związku z budową autostrady A4, bez stosownych decyzji administracyjnych w tym zakresie. Wyrażenie zgody w porozumieniu oraz w umowie na dopuszczenie ruchu pojazdów o nacisku przekraczającym 8 ton/oś bez wymaganych przepisami zezwoleń, co skutkowało brakiem wpływów z tego tytułu do budżetu Powiatu Jarosławskiego. Uzyskane wpływy mogłyby zostać przeznaczone na utrzymanie dróg powiatowych. Nie wyegzekwowano od firmy [...] ⁵ S.A. inwentaryzacji stanu technicznego dwóch dróg przed rozpoczęciem ich eksploatacji. Nie sporządzono protokołów odbioru wykonanych prac przez wykonawców autostrady A-4 ([...] ⁶) oraz dokumentów potwierdzających przekazanie Powiatowi powierzchni dróg wraz z pobocznymi i przepustami w stanie nie gorszym niż przed rozpoczęciem robót, stosownie do warunków zawartego porozumienia i umowy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1.1. Monitorowanie przez zarządców dróg samorządowych stanu i zniszczeń dróg lokalnych

1.1.1. Legalność i rzetelność działań w zakresie zachowania właściwego stanu technicznego powiatowej sieci drogowej

Opis stanu
faktycznego

Długość dróg publicznych na terenie Powiatu Jarosławskiego – wg stanu na koniec 2012 r. wynosiła 1.139,1 km, w 2013 r. – 1.190,1 km, a na koniec 2014 r. –

² Dz.U z 2015r., poz. 460

³ Dz.U. Nr 67, poz. 582

⁴ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 2058) i art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie ujawnienia nazwy przedsiębiorcy. Wyłączenia tego dokonano w interesie przedsiębiorcy.

⁵ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 2058) i art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie ujawnienia nazwy przedsiębiorcy. Wyłączenia tego dokonano w interesie przedsiębiorcy.

⁶ j.w.

1.260,1 km. Drogi krajowe stanowiły 61,715 km na koniec 2012 r., 102,59 km na koniec 2013 r. i 101,588 km na koniec 2014 r. Długość dróg wojewódzkich nie ulegała zmianie i wynosiła 70,395 km, podobnie dróg powiatowych – 424,20 km. Zwiększyła się natomiast długość dróg gminnych, tj. na koniec 2012 r. wynosiła 582,752 km, na koniec 2013 r. – 595,95 km, a na koniec 2014 r. – 663,892 km.

(dowód: akta kontroli str. 6)

Strukturę organizacyjną oraz zakres zadań poszczególnych komórek organizacyjnych w zakresie zarządzania drogami publicznymi określał regulamin organizacyjny PZD, zatwierdzony przez Starostę Powiatu Jarosławskiego w dniu 26.09.2003 r. PZD nie posiadał innych wyodrębnionych procedur określających warunki wykonywania przez komórki organizacyjne i pracowników zadań w zakresie zarządzania drogami.

Zakres zadań dotyczących zarządzania drogami należał do pięciu pracowników PZD posiadających odpowiednie przygotowanie merytoryczne, z których 4 posiadało ukończone specjalistyczne szkolenia.

(dowód: akta kontroli str. 7 - 13)

PZD nie opracowywał projektu planu rozwoju sieci drogowej, obejmującego lata 2012 – 2015, ani też nie przygotowywał takiego dokumentu w okresie poprzednim. Obowiązek przygotowania projektu planu rozwoju wynikał z art. 20 pkt 1 ustawy z dnia 21.03.1985 r. o drogach publicznych, a także został określony w cyt. regulaminie organizacyjnym. Zgodnie z §3 regulaminu organizacyjnego do zakresu działania PZD należy w szczególności planowanie rozwoju dróg powiatowych.

W wyjaśnieniu Dyrektor PZD podał, że na czas budowy wstrzymane zostały wszystkie inwestycje na drogach około autostradowych w związku z tym nie opracowano projektu planu rozwoju sieci drogowej. Sporządzanie przez PZD wieloletniego planu rozwoju jest niemożliwe ze względu na brak informacji o możliwości pozyskania środków finansowych na jego realizację.

(dowód: akta kontroli str. 14 - 15)

Stosownie do § 10 i § 11 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 lutego 2005 r. w sprawie sposobu numeracji i ewidencji dróg publicznych, obiektów mostowych, tuneli, przepustów i promów oraz rejestru numerów nadanych drogom, obiektom mostowym i tunelom, PZD zobowiązany został do prowadzenia książki dróg oraz dziennika objazdu dróg.

Stwierdzono, że na wykonanie „opracowania ewidencji i pomiaru dróg powiatowych pozostających w zarządzie PZD wraz z aktualizacją oprogramowania”, w dniu 22.09.2014 r. zawarta została umowa z firmą [...] ⁷, wraz z aneksem z 27.11.2014 r., z terminem jej realizacji do końca 2014 r. Protokołem odbioru z dnia 29.12.2014 r. nastąpiło końcowe przekazanie prac związanych z ww. umową (wraz z aneksem), dotyczących aktualizacji elektronicznej ewidencji 30 dróg o łącznej długości 123,548 km, w tym dla 14 dróg eksploatowanych podczas budowy autostrady A4 o łącznej długości 44,3 km.

(dowód: akta kontroli str. 16 – 24)

W książkach drogi (przekazanych na podstawie protokołu odbioru z dnia 29.12.2014 r.) dla 14 dróg eksploatowanych w związku z budową autostrady A4 nie były zamieszczane dane dotyczące m.in. wykonanych prac remontowych i naprawczych w związku z zakończeniem budowy autostrady A4 na odcinku Jarosław – Radymno – Korczowa. Załącznik nr 1 cyt. rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 lutego 2005 r., w dziale 6 obejmującym „wykaz protokołów

⁷ j.w.

odbioru robót dla odcinka drogi (budowa, przebudowa, remont)” wskazuje na możliwość odnotowania wykazu protokołów odbioru robót potwierdzających wykonanie prac remontowych i naprawczych na drogach, w związku z ich eksploatacją przy budowie autostrady A4. Jednak wypełnienie wykazu nie jest obligatoryjne.

(dowód: akta kontroli str. 25 - 26)

W wyjaśnieniu Dyrektor PZD podał, że *książki drogi nie zawierają danych związanych z pracami remontowymi i naprawami dotyczącymi dróg powiatowych eksploatowanych przez wykonawców autostrady A4, ponieważ zostały założone dopiero w grudniu 2014 r. Pracownik prowadzący ewidencję obciążony był innymi obowiązkami, w związku z tym wpisy te nie zostały dokonane. Przewidywany termin wprowadzenia tych danych to sierpień 2015 r.*

(dowód: akta kontroli str. 27 - 29)

Stosownie do załącznika nr 2 do cyt. rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 lutego 2005 r. „dziennik objazdu drogi” powinien zawierać imię i nazwisko kontrolującego, trasę przejazdu nazwę i nr drogi i kilometraż, zauważone usterki uszkodzenia i braki, podjęte decyzje o zabezpieczeniu i likwidacji zauważonych usterek, uszkodzeń i braków oraz stan realizacji i datę objazdu.

W kontrolowanym okresie PZD prowadził „dziennik czynności przy objazdach dróg”, który nie zawierał wymaganych cyt. rozporządzeniem danych, tj. lokalizacji występujących uszkodzeń, wskazania terminów wykonania wydanych zaleceń. W części zapisów brak było również daty usunięcia tych usterek. Dziennik czynności przy objazdach dróg prowadzony był w wersji papierowej, a objazdu dróg dokonywała Służba Liniowa PZD (kierownik i jeden lub dwóch pracowników).

(dowód: akta kontroli str. 30 - 34)

W wyjaśnieniu Dyrektor PZD podał, że *drogi powiatowe nie posiadają znaków kilometrażowych i hektometrowych, w związku z powyższym ustalenie dokładnej lokalizacji wymagałoby dodatkowych robót pomiarowych. Natomiast termin wykonania usunięcia usterek nie zawsze jest możliwy do podania. W związku z tym w PZD zostaną wprowadzone rozwiązania mające na celu wypełnienie obowiązku w zakresie ewidencji objazdów dróg wynikające z cyt. rozporządzenia z dnia 16 lutego 2005 r.*

(dowód: akta kontroli str. 27 - 29)

Stosownie do art. 20 pkt. 10 cyt. ustawy o drogach publicznych oraz art. 62 ust.1 pkt 1 i pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁸ PZD zobowiązany został do przeprowadzania corocznych i co najmniej raz na 5 lat okresowych kontroli dróg i drogowych obiektów inżynierskich (mostów).

Ustalono, że w latach 2012 – 2013 PZD nie przeprowadzał rocznych kontroli stanu dróg, natomiast w 2014 r. kontrolą objęte zostały wszystkie drogi powiatowe eksploatowane w związku z budową autostrady A4 na odcinku Jarosław – Radymno – Korczowa. W 2014 r. przeprowadzono łącznie na tych drogach 14 kontroli. Kontrolami okresowymi (co najmniej raz na 5 lat) w 2010 r. objęto również wszystkie drogi eksploatowane przy budowie autostrady A4.

(dowód: akta kontroli str.35, 36 - 69)

⁸ Dz. U 2013.1409 j.t. ze zm.

Kontrole drogowych obiektów inżynierskich (mostów) eksploatowanych w związku z budową autostrady A4 przeprowadzano zgodnie z cyt. przepisami ustawy o drogach publicznych i ustawy Prawo budowlane, tj. kontrolą obejmowano te obiekty corocznie i co najmniej raz na 5 lat. W latach 2012 – 2014 coroczną i 5 letnią kontrolą okresową objęto wszystkie 5 mostów, po których odbywał się ruch pojazdów i maszyn w związku z budową autostrady A4.

Kontrole okresowe stanu dróg i mostów przeprowadzali pracownicy PZD posiadający wymagane uprawnienia budowlane oraz zaświadczenia o przynależności do Podkarpackiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa w Rzeszowie. Kontrolę stanu mostów przeprowadził Pan Edward Podolec, który posiadał uprawnienia oraz ukończony kurs dokształcający pn. Szkolenie inspektorów mostowych w zakresie wykonywania przeglądów bieżących, podstawowych i rozszerzonych drogowych obiektów inżynierskich, a kontrolę stanu dróg przeprowadzał kierownik Służby Liniowej Pan Mariusz Gujda.

(dowód: akta kontroli str.70, 12 - 13)

W wyjaśnieniu Dyrektor PZD podał, że w latach 2012 – 2013 nie były przeprowadzane okresowe kontrole dróg i ulic powiatowych ze względu na dostępność jednego pojazdu służbowego przeprowadzenie wszystkich kontroli nie było możliwe. Wyniki przeglądów stanu dróg i drogowych obiektów inżynierskich wykorzystywane były do podejmowanych działań przez PZD mających na celu poprawę stanu dróg i mostów oraz bezpieczeństwa na tych drogach. Stwierdzone przypadki nieprawidłowości w zakresie stanu tych obiektów były usuwane na bieżąco, a wymagające zaangażowania środków inwestycyjnych – w miarę posiadania istniejących możliwości finansowych. O wynikach kontroli stanu dróg informowano Zarząd Powiatu, Komisję Infrastruktury Powiatu, Komisję Budżetu celem wykorzystania tych danych do planowania budżetu na następny rok.

(dowód: akta kontroli str.27 - 29)

PZD sporządzał i terminowo, tj. do końca I kwartału wg stanu na koniec roku poprzedzającego, przekazywał do GDDKiA roczne informacje o sieci dróg publicznych. W informacjach tych nie były zamieszczane dane o zdarzeniach drogowych dla sieci dróg powiatowych oraz ich skutkach, ponieważ wskazywanie tych danych nie było wymagalne zgodnie z uwagami zamieszczonymi na formularzu informacji.

(dowód; akta kontroli str. 71 - 87)

Dyrektor PZD wyjaśnił, że *pomimo nie podawania – w informacjach przekazywanych do GDDKiA – danych o zdarzeniach na drogach powiatowych i ich skutkach, statystyka w tym zakresie była na bieżąco śledzona. W związku z występowaniem wypadków drogowych podejmowane były działania, tj. między innymi na skrzyżowaniu dróg Nr 1704R Wiązownica – Radawa – Wola Mołodycka i Nr 1707R Wiązownica – Piwoda – Olchowa zostało zaprojektowane skrzyżowanie typu RONDO.*

(dowód: akta kontroli str.88)

1.1.2. Monitoring stanu technicznego dróg zlokalizowanych w pobliżu budowanych odcinków autostrady A4

W kontroli ustalono, że PZD prowadził dodatkowy bieżący nadzór nad stanem technicznym dróg – zlokalizowanych w pobliżu budowy odcinków autostrady A4 objętych porozumieniem i umową – poprzez dokonywanie kilkakrotnych objazdów tych samych dróg oraz objazdów interwencyjnych na wniosek urzędów gmin, mieszkańców, radnych, sołtysów. Na drogach nie objętych umową

i porozumieniem (nie eksploatowanych w związku z budową autostrady A4) nie prowadzono dodatkowego nadzoru i monitoringu. Działania Służby Liniowej PZD dokumentowane były w dziennikach czynności przy objazdach dróg. W związku ze stwierdzonymi uszkodzeniami dróg zagrażającymi bezpieczeństwu ruchu, PZD występował do Wykonawców autostrady A4 o usunięcie tych zagrożeń.

(dowód: akta kontroli str. 89 - 90)

Dyrektor PZD wyjaśnił, że *monitoring prac i transportu budowlanego w zakresie zagrożeń stanu technicznego dróg powiatowych prowadzony był poprzez objazdy dróg dokonywane przez Służbę Liniową PZD. Służba Liniowa PZD została zobowiązana do bieżącej kontroli stanu dróg objętych porozumieniem i umową. W tym celu został zabezpieczony środek transportu. Na drogach nie objętych porozumieniem i umową nie występowały uszkodzenia spowodowane przez wykonawców autostrady A4. Drogi nie objęte porozumieniem i umową o eksploataowaniu ich w związku z budową autostrady A4, generalnie nie były wykorzystywane do transportu materiałów i maszyn.*

(dowód: akta kontroli str.14 - 15)

1.1.3. Zapewnienie bezpieczeństwa lokalnego ruchu drogowego w trakcie budowy autostrady A4

Stwierdzono, że przed rozpoczęciem budowy autostrady A4 na odcinku Jarosław – Radymno – Korczowa jej Wykonawcy ([...]⁹) przekazali informacje, z których dróg będą korzystać i drogi te zostały ujęte w zawartym porozumieniu i w umowie. Termin korzystania z dróg ustalony został od daty zawarcia porozumienia i umowy do czasu ich wygaśnięcia (zakończenie eksploatacji dróg miało nastąpić na 1 miesiąc przed oddaniem przez ww. Wykonawców odcinka autostrady). W załączniku do porozumienia/umowy został określony kilometraż każdej drogi eksploatowanej w związku z budową autostrady A4.

(dowód: akta kontroli str. 91 – 92)

W zawartym porozumieniu z dnia 17.09.2010 r. – dotyczącym eksploatacji dróg powiatowych w związku z budową autostrady A4 ustalono, że Wykonawca [...] ¹⁰ mógł korzystać w okresie od 17.09.2010 r. do 13.10.2010 r. z 12 dróg, a w okresie od 14.10.2010 r. do 31.12.2012 r. z 11 dróg powiatowych. Pismem z dnia 13.10.2010 r. [...] ¹¹ poinformował PZD, że wyłączono z eksploatacji drogę Nr 1818 R Radymno – Chałupki Medyczne na długości 4,5 km. Zgodnie z § 5 pkt 3 cyt. porozumienia z [...] ¹² „zmiany porozumienia wymagały zawarcia aneksu w formie pisemnej pod rygorem nieważności”. Wymagany aneks w zakresie wyłączenia drogi Nr 1818 R nie został zawarty.

(dowód: akta kontroli str. 93 - 102)

W wyjaśnieniu Dyrektor PZD podał, że *aneks taki nie został zawarty, a droga Nr 1818 R została wyłączona z eksploatacji przez [...] ¹³. Zmiana porozumienia w formie pisma związana była z koniecznością szybkiego ograniczenia zniszczenia drogi w związku ze wzmożonymi przejazdami.*

(dowód: akta kontroli str. 103 – 114)

⁹ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 2058) i art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie ujawnienia nazwy przedsiębiorcy. Wyłączenia tego dokonano w interesie przedsiębiorcy.

¹⁰ j.w.

¹¹ j.w.

¹² j.w.

¹³ j.w.

Na podstawie zawartej umowy dotyczącej eksploatacji dróg powiatowych – z dnia 30.07.2010 r. ustalono, że Wykonawca firma [...] ¹⁴ mógł korzystać w okresie od 30.07.2010 r. do 22.09.2011 r. z 4 dróg, a w okresie od 23.09.2011 r. do 31.12.2013 r. z 3 dróg powiatowych. Na podstawie aneksu do umowy z [...] ¹⁵ z dnia 22.09.2011 r. wyłączono z eksploatacji drogę Nr 1818 R Radymno – Chałupki Medyckie o długości 4,5 km.

(dowód: akta kontroli str.115 - 121)

PZD nie wydawał zezwoleń w formie decyzji administracyjnej na przejazd pojazdów nienormatywnych wykorzystywanych przy budowie autostrady A4.

Zgodnie z warunkami zapisanymi w porozumieniu z dnia 17.09.2010 r. na korzystanie z dróg powiatowych w granicach powiatu jarosławskiego na czas realizowanej inwestycji, zawartym pomiędzy firmą [...] ¹⁶ wykonawcą autostrady A4 na odcinku Jarosław – Radymno a Powiatem Jarosławskim, po drogach objętych porozumieniem mogły poruszać się pojazdy i maszyny o nacisku przekraczającym 8 ton/oś. Dotyczyło to następujących 12 dróg powiatowych: Nr 1726R Wierzbna – Cieszacin, Nr 1825R Wierzbna – Maleniska, Nr 1617R Kańczuga – Jarosław, Nr 1725R Jarosław – Pawłosiów, Nr 1770R Kidałowice – Rokietnica, Nr 1724R ul. Lotników, Nr 1771R Mokra – Jankowice – Chłopice na odcinku od budynku IHR do drogi Nr 1770 R, Nr 1787R Chłopice – Łowce – Radymno, Nr 1792R Łowce – Zamiechów, Nr 1785R Boratyn – Zamiechów, Nr 1793R Radymno – Waclawice, Nr 1818R Radymno – Chałupki Medyckie.

(dowód: akta kontroli str. 93 – 102)

W warunkach umowy zawartej 30 lipca 2010 r. pomiędzy Powiatem Jarosławskim a firmą J[...] ¹⁷ (wykonawcą autostrady A4 na odcinku Radymno – Korczowa) określono, że w okresie realizacji inwestycji Powiat wyraża zgodę na czasowe korzystanie z 4 dróg powiatowych (w okresie od 23.09.2011 r. z 3 dróg powiatowych) w granicach powiatu, przez pojazdy i maszyny o nacisku przekraczającym 8 ton na oś. Dotyczyło to następujących dróg: Nr 1820R Radymno – Waława – Przemyśl, Nr 1822 R Łapajówka – Hruszowice – Gaje i Nr 1823 R – Stubno – Kalników – Korczowa.

(dowód: akta kontroli str. 115 – 121)

Dla 15 dróg objętych porozumieniem i umową w związku z budową autostrady A4 na odcinku Jarosław – Radymno – Korczowa obowiązująca nośność tonażowa wynosiła do 8 ton/oś. Nośność tonażowa 5 mostów położonych w ciągu eksploatowanych dróg powiatowych ustalona została do 30 ton.

(dowód: akta kontroli str. 92)

Przepisy art. 64 i art. 64 a – g ustawy z dnia 20.06.1997 r. Prawo o ruchu drogowym ¹⁸ stanowi, że ruch pojazdu nienormatywnego jest dozwolony pod warunkiem uzyskania zezwolenia na przejazd pojazdu nienormatywnego odpowiedniej kategorii, wydanego w drodze decyzji administracyjnej przez właściwy organ.

W wyjaśnieniu Dyrektor PZD podał, że *według wiedzy PZD (po zapytaniu na szkoleniu) właściciel drogi czyli powiat może dopuścić ruch pojazdów przekraczających dopuszczalny nacisk na oś pod warunkiem usunięcia powstałych*

¹⁴ j.w.

¹⁵ j.w.

¹⁶ j.w.

¹⁷ j.w.

¹⁸ Dz.U z 2012 r. poz. 1137 ze zm.

szkód względnie partycypacji w remoncie. Zawarcie umowy i porozumienia podyktowane było względami praktycznymi, ponieważ dotyczyło paru tysięcy pojazdów, dla których fizycznie nie było możliwe wystawienie zezwolenia na każdy z osobna. Ponadto na eksploatowanych drogach nie ma punktów do ważenia, w związku z tym przyjęto, że mogą się pojawiać pojazdy przekraczające 8 ton na oś, z czym zgodził się wykonawca autostrady A4. Z obserwacji wynikało, że materiały przewożone były środkami transportowymi normalnymi.

(dowód: akta kontroli str.122 - 123)

Ustalono, że w kontrolowanym okresie Dyrektor PZD uzgodnił pozytywnie trasę 22 przejazdów pojazdów nienormalnych wraz z ładunkiem na drogach będących w zarządzie PZD w związku z budową autostrady A4. Ww. uzgodnienia dokonane zostały na podstawie 22 wniosków Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad Oddziału w Rzeszowie złożonych w okresie od 28.01.2011 r. do 2.07.2012 r.

(dowód: akta kontroli str.124 -145)

W okresie eksploatacji dróg powiatowych, w związku z budową autostrady A4, nie była ustalana stała organizacja ruchu drogowego na tych drogach. Wykonawcy autostrady A4 opracowali i uzgodnili, a Starosta Jarosławski zatwierdził, 11 tymczasowych organizacji ruchu dotyczących następujących 7 odcinków dróg: Nr 1785R Boratyn – Zamiechów na dł. 1,20 km, Nr 1726R Wierzbna – Cieszacin na dł. 2,00 km, Nr 1820R Radymno – Walawa – Przemyśl (odcinek od Radymna do granicy projektowanej autostrady) – 4,4 km, Nr 1617R Kańczuga – Jarosław na dł. 2,65 km, Nr 1725R Jarosław – Pawłosiów na dł. 1,00 km, Nr 1787R Chłopice – Łowce – Radymno na dług 7,60 km, Nr 1770R Kidałowice – Rokietnica na dł. 2,60 km.

(dowód: akta kontroli str.146)

Ustalono, że tymczasowa organizacja ruchu wynikająca z projektu organizacji ruchu, dotycząca poszczególnych dróg, była weryfikowana ze stanem faktycznym istniejącym podczas budowy, w trakcie odbioru oznakowania drogi i urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego. W okresie tym sporządzonych zostało 11 protokołów odbioru zgodności stanu faktycznego z zatwierdzoną tymczasową organizacją ruchu. Dotyczyło to następujących dróg: Nr 1725 R Jarosław – Pawłosiów, Nr 1785 R Boratyn – Zamiechów, Nr 1793 R Radymno – Waclawice, Nr 1818 R Radymno – Chałupki Medyczne, Nr 1617 R Kańczuga – Jarosław, Nr 1726 R Wierzbna – Cieszacin, Nr 1820R Radymno – Walawa – Przemyśl. Uwagi dotyczące niezgodności oznakowania i stanu nawierzchni objazdów odnotowane zostały w 7 protokołach odbioru, a Wykonawca zobowiązany był do uwzględnienia uwag wynikających z protokołów odbioru.

(dowód: akta kontroli str.147 - 163)

PZD poprzez dokonywanie objazdów dróg sprawował nadzór nad prawidłowością zastosowania i funkcjonowania znaków drogowych, sygnalizacji świetlnej oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego w odniesieniu do ich zgodności z zatwierdzoną tymczasową organizacją ruchu. W „dzienniku czynności przy objazdach dróg” udokumentowane były przeprowadzane przez PZD okresowe przeglądy oznakowania dróg objętych tymczasową organizacją ruchu.

(dowód: akta kontroli str.30 - 34)

W wyjaśnieniu Dyrektor PZD podał, że *nie dla wszystkich dróg objętych umową i porozumieniem były zmieniane projekty organizacji ruchu, dotyczyło to szczególnie odcinków kolizyjnych, na które wykonawca opracował i uzgodnił*

projekty organizacji ruchu. Na tych drogach były cały czas prowadzone objazdy dróg. Natomiast przestrzeganie ustalonej tymczasowej organizacji ruchu sprawdzane było poprzez wspólne objazdy dróg, dokonywane przez Komendę Powiatową Policji w Jarosławiu wraz ze Służbą Liniową PZD. Okresowe przeglądy oznakowania były wykonywane, lecz nie dokumentowane w książkach dróg, a uchybienia w oznakowaniu zgłaszane telefonicznie.

PZD nie stwierdzał przypadków nieprzestrzegania przez Wykonawcę autostrady A4 obowiązującej organizacji ruchu na drogach eksploatowanych w związku z tą inwestycją.

(dowód: akta kontroli str.164 - 165)

Z dokumentacji PZD kierowanej do Komendy Powiatowej Policji w Jarosławiu (pisma z dnia 5.01.2012 r., 8.03.2012 r. o nieprzestrzeganiu przez pojazdy wykonawcy autostrady A4 nośności rzeczywistej masy pojazdów do 6 ton/oś) wynikało, że na drodze Nr 1698 R na odcinku Korczowa – Budzyń (nie objętej umową) odbywał się ruch pojazdów w związku z budową autostrady A4. W dniu 20.05.2013 r. PZD przesłał pismo do Komendy Powiatowej Policji w Jarosławiu o wykonanie kontroli w zakresie ograniczenia tonażowego do 6 ton na drodze Nr 1818 R (objętej porozumieniem). O efektach działań w związku z powyższymi pismami Policja nie informowała PZD.

PZD nie zwracał się pisemnie do Inspekcji Transportu Drogowego o przeprowadzanie kontroli pojazdów obsługujących budowę autostrady A4.

(dowód: akta kontroli str.166 - 170)

Dyrektor PZD wyjaśnił, że ww. pisma skierowane zostały do Komendy Powiatowej Policji w Jarosławiu w związku z interwencjami mieszkańców miejscowości Korczowa o wzmożonym ruchu ciężkich pojazdów z ziemią na drodze powiatowej Nr 1698 R na odcinku Korczowa – Budzyń (nie objętej porozumieniem ani umową). Dyrektor PZD wskazał, że ruch pojazdów nie miał związku z budową autostrady A4, a związany był z dostarczaniem ziemi na rekultywację działek na podstawie porozumienia Urzędu Gminy Radymno, mieszkańców i [...]¹⁹. Ponadto poza pismami PZD do Policji zdecydowanie więcej było interwencji telefonicznych, które nie były rejestrowane ponieważ taka forma współpracy z Wydziałem Ruchu Drogowego Komendy Powiatowej Policji w Jarosławiu „na telefon” była najskuteczniejsza i najlepsza.

(dowód: akta kontroli str.171 - 172)

Z informacji uzyskanej z Komendy Powiatowej Policji w Jarosławiu wynikało, że w latach 2011 – 2013, w związku z budową autostrady A4, na drogach powiatu jarosławskiego eksploatowanych podczas jej budowy, wystąpiło 45 zdarzeń drogowych, których przyczyną był niewłaściwy stan drogi. Komenda Powiatowa Policji w Jarosławiu była informowana przez mieszkańców o zagrożeniach bezpieczeństwa w ruchu drogowym związanych z poruszaniem się po drogach pojazdów ciężarowych. Głównym zagrożeniem była nadmierna prędkość tych pojazdów. Komenda nie była informowana o wykazie dróg eksploatowanych w związku z budową autostrady A4 na odcinkach Jarosław – Radymno - Korczowa.

(dowód: akta kontroli str.173 - 175)

1.1.4. Nadzór nad działalnością PZD oraz realizacja wniosków pokontrolnych NIK z poprzedniej kontroli

¹⁹ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 2058) i art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie ujawnienia nazwy przedsiębiorcy. Wyłączenia tego dokonano w interesie przedsiębiorcy.

W latach 2012 – 2015 (I półrocze) PZD nie był kontrolowany, w zakresie stanu technicznego i oznakowania dróg powiatowych, przez uprawnione instytucje kontrolne. NIK nie przeprowadzała w w/w zakresie kontroli. Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w Jarosławiu również nie przeprowadzał kontroli w tym zakresie.

W informacji, Starosta Jarosławski podał, że nadzór merytoryczny nad działalnością PZD sprawowany był m.in. poprzez omawianie stanu technicznego i bieżącego utrzymania dróg na posiedzeniach Zarządu Powiatu i w Komisjach Rady Powiatu. Nadzór ten prowadzony był również w ramach bieżących comiesięcznych odpraw, w ramach których Dyrektor PZD informował o przygotowaniu jednostki do przeprowadzania remontów bieżących oraz inwestycji na drogach powiatowych. W latach 2012 – 2014 nie były przeprowadzane kontrole w tej jednostce. Kontrola PZD została ujęta w planie kontroli Starostwa Powiatowego na III kwartał 2015 r.

Z informacji uzyskanej z komórki audytu wewnętrznego Starostwa Powiatowego w Jarosławiu wynikało, że problematyka związana z zarządzaniem drogami powiatowymi nie była przedmiotem audytu wewnętrznego. W planach audytu wewnętrznego na lata 2013 – 2015 zagadnienia te zawarte zostały w obszarach ryzyka, określanych jako „transport i utrzymanie dróg” oraz „nadzór i organizacja jednostek podległych”. Wskaźnik oszacowanego ryzyka w tych latach, w ww. obszarach, kształtował się na poziomie średnim. Objęcie audytem tego obszaru zaplanowane zostało na 2017 rok.

(dowód: akta kontroli str.176 - 181)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- nie przeprowadzano rocznych kontroli stanu dróg w latach 2012 – 2013, wymaganych na podstawie art. 20 pkt. 10 ustawy o drogach publicznych oraz art. 62 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane
- dopuszczono ruch pojazdów nienormatywnych - na 15 drogach powiatowych eksploatowanych w związku z budową autostrady A4 – na podstawie zawartego porozumienia i umowy wraz z aneksami – bez uzyskania wymaganych zezwoleń w drodze decyzji administracyjnej wydanej przez właściwy organ. Do uzyskania takiego zezwolenia zobowiązywały przepisy art. 64 i art. 64 a – g ustawy z dnia 20.06.1997 r. *Prawo o ruchu drogowym*.
- nie opracowano projektu planu rozwoju sieci drogowej, obowiązek przygotowania takiego dokumentu wynikał z art. 20 pkt 1 ustawy z dnia 21.03.1985 r. o drogach publicznych oraz z regulaminu organizacyjnego PZD.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Uwagi NIK dotyczą

- niekompletnej zawartości książki dróg, brakowało danych dotyczących m.in. wykonanych prac remontowych i naprawczych w związku z zakończeniem budowy autostrady A4 na odcinku Jarosław – Radymno – Korczowa.
- niekompletnych wpisów w dzienniku czynności przy objazdach dróg, które nie zawierały lokalizacji występujących uszkodzeń, wskazania terminów wykonania wydanych zaleceń. W części zapisów brak było również daty usunięcia tych usterek.
- braku stosownego aneksu do porozumienia z [...] ²⁰ z dnia 17.09.2010 r. w celu wyłączenia z eksploatacji drogi Nr 1818R Radymno – Chałupki Medyczne na długości 4,5 km do czego zobowiązywały zapisy § 5 pkt 3 cyt. porozumienia, zgodnie z którym zmiany Porozumienia wymagają zawarcia aneksu w formie

²⁰ j.w.

pisemnej pod rygorem nieważności. Wyłączenie przedmiotowej drogi z eksploatacji nastąpiło jednostronnie przez [...] ²¹ pismem z dnia 13.10.2010 r.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

1.2. Egzekwowanie przez zarządców dróg samorządowych naprawy zniszczeń i uszkodzeń powstałych przy budowie odcinków autostrady A4

1.2.1. Porozumienia/umowy z wykonawcami budowy autostrady A4 w zakresie sposobu korzystania z dróg lokalnych

Opis stanu
faktycznego

W związku z budową autostrady A4 na odcinkach Jarosław – Radymno i Radymno – Korczowa eksploatowanych było na podstawie zawartego porozumienia i umowy – od dnia 17.09.2010 r. do dnia 22.09.2011 r. – 15 odcinków dróg o łącznej długości 48,8 km, tj. 12% ogólnej długości dróg powiatowych, wynoszącej 424,2 km. W okresie od 23.09.2011 r. do 31.12.2013 r. – 14 odcinków o łącznej długości 44,3 km (wyłączono drogę Nr 1818 R o długości 4,5 km), tj. 10%. Porozumienie i umowa zawarte zostały z inicjatywy wykonawcy autostrady A4. W dniu 17.09.2010 r. zostało zawarte porozumienie z firmą [...] ²², wykonawcą autostrady A4 na odcinku Jarosław – Radymno, na korzystanie z 12 dróg powiatowych o łącznej długości 31,65 km w granicach powiatu jarosławskiego, na czas w/w inwestycji.

(dowód: akta kontroli str. 93 – 102)

Ustalono, że PZD zawarł w dniu 30.07.2010 r. umowę z firmą J[...] ²³ - wykonawcą autostrady A4 na odcinku Radymno – Korczowa na korzystanie przez pojazdy i maszyny, o nacisku przekraczającym 8 ton/oś, z 4 odcinków dróg powiatowych, o łącznej długości 17,15 km (drogi Nr 1820R Radymno-Walawa-Przemyśl, Nr 1818R Radymno-Chałupki Medyckie, Nr 1822R Łapajówka-Hruszowice-Gaje, Nr 1823R Stubno-Kalników-Korczowa), położonych w granicach powiatu jarosławskiego, na czas realizacji w/w inwestycji. Umowa zawarta została na okres do 30.04.2012 r. Warunki umowy zmienione zostały poprzez sporządzenie 4 aneksów. Aneksem nr 1 z 22.09.2011 r. wyłączono z eksploatacji drogę Nr 1818 R Radymno – Chałupki Medyckie o długości 4,5 km (pozostawiono 3 pozostałe drogi do korzystania), aneksem nr 2 z 27.04.2012 r. wydłużono termin obowiązywania umowy do 30.06.2013 r., zaś aneksem nr 4 z dnia 28.06.2013 r. wydłużono ten termin do dnia 31.12.2013 r.

Porozumienie z 17.09.2010 r. i umowa z 30.07.2010 r. zawierały zobowiązania Wykonawcy do przeprowadzania prac remontowych dróg w celu przywrócenia ich do stanu pierwotnego stwierdzonego w dokumentacji w takim zakresie i w takim stopniu, w jakim wykonawca przyczynił się do pogorszenia ich stanu w skutek czasowego korzystania z tych dróg.

W zawartym porozumieniu oraz umowie z wykonawcami autostrady A4 nie określono warunków dotyczących korzystania z eksploatowanych 4 z 5 mostów, tj. wykonania zakresu prac remontowych niezbędnych do przywrócenia stanu pierwotnego przed ich eksploatacją. Warunki takie ustalono dla mostu JN1 30001243 zlokalizowanego w ciągu drogi Nr 1770 R Kidałowice – Rokitnica. Dla wszystkich mostów eksploatowanych, w porozumieniu i w umowie określono, że wykonawca nie może przekraczać nośności mostów (do 30 ton) znajdujących się w ciągu dróg.

²¹ j.w.

²² j.w.

²³ j.w.

(dowód: akta kontroli str. 93 – 102, 115 – 121, 182)

Dyrektor PZD wyjaśnił, że *zawarte porozumienie i umowa z wykonawcą autostrady A4 dotyczyły całego odcinka drogi łącznie z obiektami mostowymi.*

(dowód: akta kontroli str. 197 – 201)

Stwierdzono, że w warunkach porozumienia oraz umowy określono, że po 15 drogach powiatowych wskazanych w tych dokumentach mogły poruszać się pojazdy i maszyny o nacisku przekraczającym 8 ton/oś. Natomiast art. 41 ust. 3 cyt. ustawy o drogach publicznych, dopuszcza ruch pojazdów na drogach powiatowych o nacisku na oś do 8 ton.

(dowód: akta kontroli str. 93 – 102, 115 – 121)

Dyrektor PZD wyjaśnił, że *zawarcie porozumienia i umowy podyktowane było względami praktycznymi ponieważ dotyczyło paru tysięcy pojazdów, dla których fizycznie nie byłoby możliwe wystawienie zezwolenia na każde z osobna.*

(dowód: akta kontroli str. 122 – 123)

Ustalono, że PZD zwracał się pisemnie do wykonawców autostrady A4 o bieżącą likwidację zagrożeń powstałych na drogach objętych porozumieniem i umową. Do firmy [...] ²⁴ skierowanych zostało 6 pism wskazujących na konieczność uporządkowania dróg oraz przeprowadzenia napraw w trakcie eksploatacji dróg (Nr 1818 R, Nr 1822 R, Nr 1698 R), a do firmy [...] ²⁵ – 5 pism, dotyczących drogi Nr 1787 R i Nr 1825 R. Z korespondencji wynikało, że wykonawcy autostrady A4 wykonali w terminie wskazane w pismach prace na drogach.

(dowód: akta kontroli str. 204 – 220)

W związku ze zniszczeniami wynikającymi z budowy autostrady A4, na 8 drogach wykonano zakres robót wykraczający poza remonty częściowe. Zgodnie z warunkami porozumienia i umowy prace naprawcze przeprowadzone zostały na 8 eksploatowanych drogach o łącznej długości 12,4 km, z 15 dróg objętych porozumieniem i umową, o łącznej długości 48,8 km, co stanowiło 25% długości eksploatowanych dróg. Porozumienie oraz umowa nie przewidywały rekompensaty pieniężnej.

(dowód: akta kontroli str. 185 – 186, 202 – 203)

W warunkach umowy określono, że firma [...] ²⁶ zobowiązała się do wykonania nawierzchni z betonu asfaltowego dla ruchu KR3, grub. min. 8 cm, na długości 3350 mb w ciągu drogi Nr 1822R Łapajówka – Hruszowice – Gaje, w terminie 30 dni przed zakończeniem inwestycji. Firma [...] ²⁷ zobowiązała się również do wykonania chodnika o długości 500 mb w ciągu drogi Nr 1820R w miejscowości Święte, zgodnie z dokumentacją, w terminie do 30.11.2010 r. Aneks nr 1 z 29.11.2010 r. wydłużony został termin wykonania chodnika o długości 500 mb do dnia 30.06.2011 r., a kolejnym aneksem nr 1 z 22.09.2011 r. zmniejszono długość planowanego do wykonania chodnika do 175 mb (z określeniem, że długość ta odnosiła się do chodnika wraz z kanalizacją) i wydłużono termin wykonania do dnia 15.12.2011 r. Zmiana warunków umowy w formie aneksu wynikała z nieokreślenia w umowie

²⁴ j.w.

²⁵ j.w.

²⁶ j.w.

²⁷ j.w.

warunków wykonania chodnika przez z firmę [...] ²⁸ na długości 500 m łącznie z kanalizacją.

(dowód: akta kontroli str. 115 – 121, 183 – 184)

Dyrektor PZD wyjaśnił, że zmniejszenie długości chodnika z 500 m do 175 m nastąpiło na wniosek firmy [...] ²⁹, która zwróciła uwagę, że brak kanalizacji burzowej przed wykonaniem chodnika będzie stanowił zagrożenie dla użytkowników ruchu. W budżecie Starostwa nie było środków na wykonanie kanalizacji, w związku z tym nastąpiła zmiana długości chodnika do wykonania z 500 m do 175 m.

(dowód: akta kontroli str. 103 – 114)

Pozostałe warunki umowy z 30.07.2010 r. z firmą [...] ³⁰, dotyczące wykonania nawierzchni z betonu asfaltowego dla ruchu KR3, grub. min. 8 cm na długości 3350 mb w ciągu drogi Nr 1822 R Łapajówka – Hruszowice – Gaje, zostały zrealizowane. Z dokumentacji PZD wynikało, że na drodze tej – w 2011 r. – wykonano nawierzchnię bitumiczną na długości 244 m, a w 2014 r. na pozostałej długości 3.106 m.

(dowód: akta kontroli str. 185 – 186)

Stwierdzono, że w związku z budową autostrady A4 eksploatowanych było 7 odcinków dróg powiatowych o łącznej długości 24,7 km, bez ujęcia tych dróg w zawartym porozumieniu lub umowie z wykonawcami - firmą [...] ³¹.

Bez ujęcia w porozumieniu z dnia 17.09.2010 r. eksploatowano m.in. drogę Nr 1771 R Mokra – Jankowice – Chłopice, na odcinku Jankowice – Mokra o długości ok. 3 km. W zawartym porozumieniu wskazany został do eksploatacji odcinek drogi Nr 1771 R od budynku IHR do drogi Nr 1770 R na długości ok. 1,2 km. Eksploatacja odcinka drogi Nr 1771 R Jankowice – Mokra bez porozumienia odbywała się w latach 2011 – 2012 i dotyczyła transportu kamienia do budowy dróg serwisowych i autostrady A4. W związku z brakiem zapisu w porozumieniu z 17.09.2010 r. o dopuszczeniu do eksploatacji, odcinek zniszczonej drogi Nr 1771 R Jankowice – Mokra nie został ujęty w aneksie nr 3 wskazującym zakres prac naprawczych niezbędnych do wykonania przez [...] ³², mających na celu przywrócenie stanu technicznego drogi przed jej eksploatacją. PZD nie wyegzekwował remontu zniszczonego odcinka drogi Nr 1771 R Jankowice – Mokra, a [...] ³³ wykonał tylko naprawę całkowicie zniszczonego przełomu drogi na długości ok. 100 m, który uniemożliwiał dalszą jej eksploatację.

Ustalono, że mieszkańcy wsi Jankowice pismem z 27.03.2011 r. poinformowali Dyrektora PZD o występującym stanie zagrożenia życia i zdrowia uczestników ruchu drogowego na drodze Nr 1771 R na odcinku Jankowice – Mokra w związku z uszkodzeniami tej drogi, na której odbywał się natężony ruch samochodów ciężarowych budowniczych autostrady A4. W ww. piśmie Sołtys Sołectwa Jankowice podała, że zagrożenia wynikały, z uszkodzeń drogi w związku z jej eksploatacją, tj. „nawierzchnia drogi uległa całkowitemu zniszczeniu, wykruszeniu i zmieszaniu ze spodnią warstwą podłoża, na całym odcinku drogi występują dziury, pobocza drogi zostały zniszczone i obsunięte w stronę rowu”. Dyrektor PZD w odpowiedzi na ww. pismo poinformował pismem z dnia 27.04.2011

²⁸ j.w.

²⁹ j.w.

³⁰ j.w.

³¹ j.w.

³² j.w.

³³ j.w.

r. Sołtysa Wsi Jankowice, że „remonty częściowe zgodnie z umową zawartą z wykonawcą zostaną przeprowadzone najpóźniej do dnia 30 czerwca 2011 r.”

(dowód: akta kontroli str. 293 – 299)

Remonty zniszczonego odcinka drogi Nr 1771 R Jankowice – Mokra finansowane były po zakończeniu jej eksploatacji przez [...] ³⁴, tj. w latach 2013 – 2015 z budżetu samorządowego. W związku z tym w poszczególnych latach: 2013, 2014 i 2015 zawarte zostały przez Powiat Jarosławski z Gminą Chłopice umowy na wykonanie przebudowy drogi powiatowej Nr 1771 R Mokra – Chłopice przez miejscowość Jankowice. W latach 2013 – 2015 łączne wydatki związane z przebudową 1.710 m drogi Nr 1771 R sfinansowane zostały z budżetu Powiatu oraz Gminy Chłopice i wynosiły 700 tys. zł. Łączna długość drogi Nr 1771 R zniszczonej w wyniku budowy autostrady A-4 wynosiła 2.910 m.

(dowód: akta kontroli str. 300 – 309)

W wyjaśnieniu Dyrektor PZD podał, że „Starostwo Powiatowe w Jarosławiu nie wyraziło zgody na umieszczenie odcinka drogi Nr 1771 R Mokra – Jankowice ze względu na jej bardzo niską nośność nie spełniającą parametrów nawet dla ruchu lekkiego. Dojazd dla firmy [...] ³⁵ został wyznaczony drogą Nr 1770 R i drogą Nr 1771 R odcinek Chłopice – Jankowice, jednak przewidując, że mogą się znaleźć kierowcy, którzy będą szukać drogi na skróty, to na czas budowy autostrady A4 przez firmę [...] ³⁶ przedmiotowy odcinek został ograniczony znakiem B 18 – 6 ton ciężaru całkowitego.”

(dowód: akta kontroli str. 310 – 312)

Pozostałe 6 odcinków dróg powiatowych o łącznej długości 21,6 km, eksploatowane bez ujęcia w zawartym porozumieniu/umowie z wykonawcą autostrady A4 firmą [...] ³⁷ to: droga Nr 1593 R Rozbórz – Ożańsk (570 mb), Nr 1719 R Jarosław – Wietlin – Łazy (6,7 km odcinkami), Nr 1785 Boratyn – Zamiechów (4,2 km), Nr 1778 R Pruchnik – Kramarzówka – Helusz (8,6 km), Nr 1788 R Dojazd do rampy ładunkowej Munina (1,5 km), Nr 1725 R Jarosław – Pawłosiów (4,2 km).

W związku ze zniszczeniami tych dróg powstałymi w wyniku ich eksploatacji, PZD nie podjął działań mających na celu wyegzekwowanie od wykonawców autostrady A4 naprawy powstałych zniszczeń.

(dowód: akta kontroli str. 314 – 315)

W wyjaśnieniu Dyrektor PZD podał, że wykaz dróg nie objętych porozumieniem z Wykonawcami autostrady A4, a będących w pobliżu budowanej autostrady został sporządzony dla Konwentu Marszałków Województw RP celem „stworzenia programu odbudowy dróg samorządowych” i stworzenie „Wieloletniego Programu Odbudowy Dróg Samorządowych” zniszczonych lub uszkodzonych w związku z budową autostrad. Według oceny PZD udział pojazdów przewożących kruszywo na drogach nie objętych porozumieniem wynosił ok. 10% wszystkich użytkowników ruchu ciężarowego.

(dowód: akta kontroli str. 316 – 317)

Na podstawie aneksu nr 3 z dnia 14.12.2012 r. do porozumienia z 17.09.2010 r. ustalono, że w dniu 30.11.2012 r. zostało zakończone wykonywanie masowych przewozów budowlanych samochodami wysokotonażowymi w ramach

³⁴ j.w.

³⁵ j.w.

³⁶ j.w.

³⁷ j.w.

realizacji budowy autostrady A4. W związku z powyższym cyt. aneksem nr 3 określony został zakres prac remontowo – naprawczych do wykonania przez firmę [...] ³⁸, dotyczący 8 dróg z 15 eksploatowanych dróg w związku z budową autostrady A4.

Analiza dokumentacji PZD i warunków zapisanych w ww. aneksie nr 3 z 14.12.2012 r. do porozumienia z 17.09.2010 r. wykazała, że ustalony zakres prac do wykonania na 7 drogach został zrealizowany oraz na 1 drodze (Nr 1818 R poza porozumieniem i umową). [...] ³⁹. pomimo zapisów w cyt. aneksie nr 3 z 14.12.2012 r. nie wykonał remontu mostu JN1 30001243 zlokalizowanego w ciągu drogi Nr 1770 R Kidałowice – Rokitnica. [...] ⁴⁰ zobowiązany został do wykonania powierzchniowego utrwalenia spękań masy bitumicznej na obiekcie mostowym przy pomocy emulsji asfaltowej i grysów.

(dowód: akta kontroli str. 187 – 192)

Dyrektor PZD wyjaśnił, że firma [...] ⁴¹ uzależniła wykonanie remontu mostu w ciągu drogi Nr 1770 R Kidałowice – Rokitnica od dostarczenia dokumentacji technicznej na remont tego mostu. Dokumentacja nie została sporządzona, w związku z powyższym PZD w dniu 6.07.2015 r. ze środków na bieżące utrzymanie wykonał powierzchniowe utwalenie powierzchni mostu.

(dowód: akta kontroli str. 193 – 194)

Na 7 odcinkach dróg, po zakończeniu ich eksploatacji, wykonany został przez [...] ⁴² ustalony cyt. aneksem nr 3 do porozumienia z 17.09.2010 r. planowany zakres robót, tj.:

- na drodze Nr 1825 R Wierzbna – Maleniska o długości 1,8 km eksploatowanej w związku z budową autostrady A4, wykonano we wrześniu 2012 r. nakładkę bitumiczną na odcinku ok. 470 m. Na odcinku o długości ok. 1,2 km w 2011 r. wykonany został remont częściowy.

- na drodze Nr 1771 R Mokra - Jankowice – Chłopice na odcinku od budynku IHR do drogi Nr 1770 R o długości 1,2 km eksploatowanej w związku z budową autostrady A4, wykonana została w 2012 r. na całej długości nakładka bitumiczna,

- na drodze Nr 1787 R Chłopice – Łowce – Radymno o długości 10,9 km eksploatowanej w związku z budową autostrady A4, wykonany został w 2012 r. remont częściowy nawierzchni mieszanką mineralno – bitumiczną na długości 2.128 m.

- na drodze Nr 1792 R Łowce – Zamiechów o długości 1,9 km eksploatowanej w związku z budową autostrady A4, wykonana została w 2012 r. na długości 1.161 m naprawa mieszanką mineralno asfaltową miejsc, w których występowały przełomy

- na drodze Nr 1785 R Boratyn – Zamiechów o długości 1,2 km eksploatowanej w związku z budową autostrady A4, wykonana została w 2013 r. nakładka bitumiczną na długości 1.5 na odcinku,

- na drodze Nr 1793 R Radymno – Wacławice o długości 3,1 km eksploatowanej w związku z budową autostrady A4, wykonana została w 2013 r. nakładka bitumiczną na długości 2.612 m.

Ustalono, że w 2014 r. prace remontowe na drodze Nr 1818 Radymno – Chałupki – Medyckie o długości 4,5 km polegające na likwidacji przełomu na długości 250 m wykonane zostały poza warunkami umowy i porozumienia.

(dowód: akta kontroli str. 185 – 186, 195)

³⁸ j.w.

³⁹ j.w.

⁴⁰ j.w.

⁴¹ j.w.

⁴² j.w.

W 2012 r. łączna wartość wykonanych prac remontowych na drogach eksploatowanych w związku z budową autostrady A4, oszacowana w trakcie niniejszej kontroli NIK, wynosiła 2.005,3 tys. zł i dotyczyła 4,8 km dróg, w 2013 r. – 1.192,2 tys. zł i 4,2 km dróg, a w 2014 r. – 1.068,8 tys. zł i 3,4 km dróg. Kwoty powyższe stanowiące oszacowanie zniszczeń powstałych podczas budowy autostrady A4 zostały ustalone przez PZD na podstawie sporządzonych w dniu 8.06.2015 r. kosztorysów szacunkowych uproszczonych, zawierających wykonany zakresów prac remontowych na 8 odcinkach dróg eksploatowanych w związku z budową autostrady A4.

(dowód: akta kontroli str. 221 – 226, 227 - 231)

W PZD nie było protokołów odbioru wykonanych prac przez wykonawcę autostrady A4, stosownie do zawartego porozumienia i umowy oraz dokumentów potwierdzających przekazanie Powiatowi powierzchni dróg wraz z pobocznymi i przepustami w stanie nie gorszym niż przed rozpoczęciem robót.

Zgodnie z cyt. porozumieniem strony oświadczyły, że po wykonaniu zakresu robót objętych porozumieniem oraz przeprowadzeniu odbioru robót zostaną wyczerpane wszelkie wzajemne roszczenia w zakresie korzystania z dróg powiatowych objętych porozumieniem.

Dyrektor PZD wyjaśnił, że odbioru dróg po zakończeniu budowy odcinka autostrady A4 dokonano w formie objazdu dróg porównując zakres wykonanych prac z dokumentacją fotograficzną sporządzoną przed przekazaniem. W przypadku dwóch dróg, tj. drogi Nr 1617 R Kańczuga – Jarosław oraz drogi Nr 1787 Chłopice – Łowce – Radymno, gdzie wykonawca nie sporządził inwentaryzacji fotograficznej – opisowej, dokonano oceny wizualnej stanu nawierzchni.

(dowód: akta kontroli str. 197 – 201)

Stwierdzono, że cyt. porozumienie oraz umowa z Wykonawcami autostrady A4 zawarte zostały przed rozpoczęciem robót budowlanych. Porozumienie zawarte zostało 17.09.2010 r. i dotyczyło odcinka autostrady A4 Rzeszów – Korczowa na odcinku Jarosław Węzeł „Wierzbna” – Radymno o długości 25,65 km. Z informacji GDDKiA wynikało, że decyzje zezwalające na realizację inwestycji drogowej wydane przez Wojewodę Podkarpackiego wskazywały na rozpoczęcie robót: 18.08.2010 r. i 8.10.2010 r. Umowa zawarta została 30.07.2010 r. i dotyczyła odcinka autostrady A4 Radymno - Korczowa o długości 21,38 km. Ustalony decyzjami Wojewody Podkarpackiego termin rozpoczęcia przez GDDKiA robót to: 29.12.2010 r. i 25.02.2011 r.

(dowód: akta kontroli str. 91 – 92)

W związku z warunkami porozumienia i umowy, zobowiązującymi wykonawcę autostrady A4 ([...] ⁴³) do przywrócenia stanu dróg przed eksploatacją i wykonania w związku z tym ustalonego zakresu prac remontowych i naprawczych, PZD nie szacował wielkości uszkodzeń na 15 drogach objętych porozumieniem i umową.

Wykonawcy porozumienia i umowy zobowiązani zostali do przeprowadzenia inwentaryzacji stanu technicznego dróg przed rozpoczęciem ich eksploatacji oraz do przekazania Powiatowi nawierzchni dróg wraz z pobocznymi i przepustami w stanie nie gorszym niż przed rozpoczęciem robót.

(dowód: akta kontroli str. 92 – 101, 115 – 121)

⁴³ j.w.

Ustalono, że [...] ⁴⁴ wykonawca autostrady A4 na odcinku Jarosław – Radymno przekazał inwentaryzację stanu technicznego dróg przez rozpoczęciem ich eksploatacji, wykonaną przez [...] ⁴⁵. Inwentaryzacja dotyczyła następujących dróg: Nr 1624 R, 1725 R, 1726 R, 1769 R, 1770 R, 1771 R, 1785 R, 1792 R, 1793 R, 1825 R. Nie przedłożono natomiast inwentaryzacji dla 2 dróg eksploatowanych, tj. Nr 1617 R Kańczuga – Jarosław i Nr 1787 R Chłopice – Łowce – Radymno. Inwentaryzacja fotograficzna, opisowa i filmowa dróg dojazdowych wykonana została na podstawie oględzin dokonanych w dniach od 14.05.2010 r. do 29.06.2010 r.

Firma [...] ⁴⁶ przekazała dokumentację dotyczącą inwentaryzacji stanu technicznego przed rozpoczęciem eksploatacji następujących dróg: Nr 1698 R Kobylnica – Budzyń – Korczowa (nie objęta eksploatacją) oraz pozostałych wszystkich dróg objętych umową z 30.07.2010 r. (Nr 1823 R, Nr 1818 R, Nr 1820 R, Nr 1822 R). Inwentaryzację wykonała została przez firmę [...] ⁴⁷ z siedzibą w Katowicach w okresie od sierpnia 2010 r. do marca 2011 r.

(dowód: akta kontroli str.196)

W wyjaśnieniu Dyrektor PZD podał, że dla dróg Nr 1671 R Kańczuga - Jarosław i Nr 1787 Chłopice – Łowce – Radymno nie sporządzano inwentaryzacji, ponieważ stan nawierzchni tych dróg był dobry, w związku z tym porzeczano na opisie wizualnym.

(dowód: akta kontroli str. 103 – 114)

1.2.2. Naprawa zniszczeń i uszkodzeń poeksploatacyjnych (w przypadku nieskuteczności działań podejmowanych przez zarządcę drogi w trakcie trwania budowy)

Stwierdzono, że nie występowały przypadki niewywiązywania się przez wykonawców autostrady A4 z warunków określonych w porozumieniu i umowie, a dotyczących naprawy zniszczeń i uszkodzeń poeksploatacyjnych na drogach powiatowych. PZD na bieżąco egzekwował likwidację zagrożeń powstałych na drogach objętych porozumieniem i umową oraz wykonanie warunków porozumienia i umowy w zakresie remontów cząstkowych i napraw.

(dowód: akta kontroli str. 232 - 237, 185 – 186)

1.2.3. Oględziny wybranych odcinków dróg

W dniu 2 lipca 2015 r. kontrolerzy NIK, w obecności Dyrektora PZD w Jarosławiu, dokonali oględzin dwóch dróg powiatowych, tj. Nr 1787R Chłopice-Łowce-Radymno i Nr 1825R Wierzbna-Maleniska oraz pięciu obiektów mostowych, tj. JNI 30001243, JNI 30001252, JNI 30001255, JNI 300011256, JNI 30001259, intensywnie wykorzystywanych przy budowie autostrady A-4. W wyniku oględzin ustalono m.in., że:

- droga powiatowa Nr 1787R Chłopice-Łowce-Radymno: stan nawierzchni drogi dostateczny, wskazywał na wykonanie licznych napraw przełomów, poprzez wycięcie zniszczonej nawierzchni i wypełnienie uszkodzenia nowym asfaltem. Powierzchnia naprawionych przełomów wynosiła od kilku do kilkudziesięciu metrów kwadratowych. Ponadto w niektórych miejscach uzupełniono zniszczone pobocza. Znaki drogowe, poddane oględzinom, zostały ujęte w projekcie stałej organizacji ruchu i znajdowały się w pasie drogowym. Bariery

⁴⁴ j.w.

⁴⁵ j.w.

⁴⁶ j.w.

⁴⁷ j.w.

energochłonne znajdujące się w pasie drogowym od km 0+766 – 0+971, od km 1+345 – 1+410, od km 2+058 – 2+113, od km 2+845 – 2+887 i od km 9+067 – 9+133, nie zostały ujęte w projekcie stałej organizacji ruchu. Stan techniczny barier energochłonnych był dobry. Dla przedmiotowej drogi nie sporządzono inwentaryzacji fotograficznej i opisowej, przed i po zakończeniu robót budowlanych na autostradzie, co opisano w pkt 6.1.2.1. wystąpienia.

Dyrektor PZD wyjaśnił, że w *projekcie stałej organizacji ruchu na drodze Nr 1787 Chłopice-Łowce-Radymno, nie zostały ujęte bariery energochłonne znajdujące się w pasie drogowym [...], ponieważ zostały one zamontowane w pasie drogowym w późniejszym czasie. Ww. braki dotyczące barier energochłonnych zostaną uzupełnione w nowym projekcie stałej organizacji ruchu do końca sierpnia 2015 r.,*

- droga powiatowa Nr 1825R Wierzbna-Maleniska: stan nawierzchni drogi na odcinku 1,810 km - dobry (od km 0+000 – 1+810). Nowa nawierzchnia drogi wykonana przez PZD w Jarosławiu w I połowie 2015 r. Pozostały odcinek drogi gruntowy, częściowo utwardzony tłuczniem na długości ok. 400 m. Znak drogowy B-33 - ograniczenie prędkości do 30 km/godz. nie został ujęty w projekcie stałej organizacji ruchu. Pozostałe znaki drogowe znajdowały się w pasie drogowym i zostały ujęte w projekcie stałej organizacji ruchu. Inwentaryzacja stanu technicznego drogi 1825R, wykonana przed jej wykorzystywaniem przez firmę [...] ⁴⁸ (wykonawcę autostrady A-4) wykazywała zły stan drogi.

Dyrektor PZD wyjaśnił, że *znak B-33 – ograniczenie prędkości do 30 km/godz. obowiązywał podczas przebudowy drogi 1825R Wierzbna-Maleniska i przez niedopatrzenie nie został zdemontowany. W dniu 06.07.2015 r. ww. znak został usunięty przez pracowników PZD,*

- most NJI 30001243, zlokalizowany w ciągu drogi powiatowej nr 1770R Kidałowice-Rokietnica (kilometraż 5+553), rok budowy 2008: stan techniczny mostu dobry, brak widocznych ubytków i spękań na elementach konstrukcyjnych mostu. Nieznaczne pęknięcia nawierzchni mostu na powierzchni ok. 3 m². Bariery ochronne bez śladów korozji. Kontrola okresowa mostu dokonana w dniu 28.05.2010 r., tj. przed jego eksploatacją przez firmę [...] ⁴⁹ w związku z budową autostrady A-4, nie wykazała uszkodzeń mostu (ocena 5,00). Kontrola okresowa mostu przeprowadzona w dniu 21.05.2014 r., tj. po zakończeniu jego eksploatacji przez wykonawców autostrady A-4 oceniła obiekt na 4,43.
- most NJI 30001252, zlokalizowany w ciągu drogi powiatowej nr 1787R Chłopice-Łowce-Radymno (kilometraż 9+203), rok budowy 1960: stan techniczny mostu zły, widoczne spękania nawierzchni mostu na powierzchni ok. 70%, uszkodzone i skorodowane poręcze mostu. Kontrola okresowa mostu dokonana w dniu 18.07.2010 r., tj. przed jego eksploatacją przez firmę [...] ⁵⁰ w związku z budową autostrady A-4, wykazała m.in.: zły stan całego obiektu (ocena 2,00), spękania nawierzchni, przecieki wody, zniszczenie zabezpieczeń antykorozyjnych, korozję i deformację balustrad. Nie stwierdzono uszkodzeń zagrażających katastrofą budowlaną,
- most NJI 30001255, zlokalizowany w ciągu drogi powiatowej nr 1792R Łowce-Zamiechów (kilometraż 0+334), rok budowy 1986: stan techniczny mostu dostateczny, widoczne pęknięcia nawierzchni mostu na powierzchni ok. 50%. Zdeformowane i skorodowane poręcze mostu. Kontrola okresowa mostu

⁴⁸ j.w.

⁴⁹ j.w.

⁵⁰ j.w.

dokonana w dniu 07.07.2010 r., tj. przed jego eksploatacją przez [...] ⁵¹ w związku z budową autostrady A-4, wykazała m.in.: zniszczenie zabezpieczeń antykorozyjnych i korozję balustrad, (ocena 3,62). Kontrola okresowa mostu, przeprowadzona po zakończeniu jego eksploatacji przez wykonawców autostrady A-4 (w dniu 08.07.2014 r.), również oceniła obiekt na 3,62,

- most NJI 30001256, zlokalizowany w ciągu drogi powiatowej nr 1793R *Radymno-Waławice* (kilometraż 3+264), rok budowy 1988: stan techniczny mostu dostateczny, widoczne nieznaczne pęknięcia nawierzchni przy wjeździe na most, skorodowane poręcze mostu. Elementy konstrukcyjne mostu bez widocznych pęknięć i uszkodzeń. Kontrola okresowa mostu dokonana w dniu 16.09.2010 r., tj. przed jego eksploatacją przez firmę [...] ⁵² w związku z budową autostrady A-4, wykazała m.in.: zniszczenie zabezpieczeń antykorozyjnych i korozję balustrad oraz zarysowania i pęknięcia asfaltu (ocena 3,92),
- most NJI 30001259, zlokalizowany w ciągu drogi powiatowej nr 1818R *Radymno-Chałupki Medyckie* (kilometraż 2+858), rok budowy 1966, 2002: most wzmocniony poprzez wykonanie w sierpniu 2012 r. przez firmę [...] ⁵³ (prowadzącą wydobywanie i transport kruszywa), pomostu drewnianego, ze względu na zły stan płyty mostu (sfrezowana nawierzchnia i uszkodzona izolacja mostu). Stan techniczny pomostu w dniu oględzin dostateczny bez większych szczelin i ubytków. Kontrola okresowa mostu dokonana w dniu 05.07.2010 r., tj. przed jego eksploatacją przez firmę [...] ⁵⁴ w związku z budową autostrady A-4, wykazała m.in.: zarysowania, pęknięcia i deformacje nawierzchni jezdni, zniszczenie zabezpieczeń antykorozyjnych i korozję balustrad (ocena 3,00). Kontrola okresowa mostu przeprowadzona w dniu 04.07.2014 r., tj. po zakończeniu jego eksploatacji przez wykonawców autostrady A-4 oceniła obiekt na 2,00. W protokole z przeprowadzonej kontroli okresowej zapisano, że należy zaplanować przebudowę mostu, ponieważ została sfrezowana nawierzchnia i uszkodzona izolacja mostu. Nie stwierdzono uszkodzeń zagrażających katastrofą budowlaną. Według dokumentacji PZD, droga powiatowa Nr 1818 R *Radymno–Chałupki–Medyckie* oraz znajdujący się w ciągu tej drogi most JN1 30001259 przestał być wykorzystywany przez wykonawców autostrady A-4, tj.: przez [...] ⁵⁵ z dniem 13.10.2010 r. (po upływie 26 dni do rozpoczęcia eksploatacji), a przez firmę [...] ⁵⁶ z dniem 22.09.2011 r. (po upływie 1 roku i 2 miesięcy od rozpoczęcia eksploatacji).

(dowód: akta kontroli str. 238-284)

Dyrektor PZD wyjaśnił, że: *Firma [...] ⁵⁷ wykonawca autostrady A-4 uzależniała wykonanie remontu mostu od dostarczenia dokumentacji na remont mostu JN1 30001243 zlokalizowanego w ciągu drogi powiatowej Nr 1770R *Kidałowice-Rokietnica*. Ponieważ zakres robót był mały koszt dokumentacji technicznej na remont mostu przewyższałby koszt robót na moście. Z własnych środków na bieżące utrzymanie dróg PZD w dniu 06.07.2015 r. wykonał powierzchniowe utwardzenie emulsją asfaltową i grysem kamiennym mostu.*

⁵¹ j.w.

⁵² j.w.

⁵³ j.w.

⁵⁴ j.w.

⁵⁵ j.w.

⁵⁶ j.w.

⁵⁷ j.w.

Koszty naprawy mostu JN1 30001259, zlokalizowanego w ciągu drogi Nr 1818R Radymno-Chałupki Medyczne, wyegzekwowano od firmy [...] ⁵⁸. Ponieważ osłabienie płyty nośnej nastąpiło w skutek wzmożonego ruchu pojazdów wywożących surowiec z piaskowni oraz starzenia się betonu (most został wybudowany w 1996 r.), nastąpiła konieczność wzmocnienia płyty mostu.

(dowód: akta kontroli str. 285-286)

1.2.4. Współdziałanie zarządcy dróg z oddziałem GDDKiA

W wyjaśnieniu Dyrektor PZD podał, że współdziałał z Oddziałem GDDKiA w zakresie ochrony stanu technicznego dróg eksploatowanych na podstawie porozumienia i umowy w związku z budową autostrady A4. Współpraca dotyczyła wspólnie podejmowanych działań mających na celu wyegzekwowanie zakresu prac określonych w porozumieniu i umowie. Współpraca odbywała się w formie spotkań pracowników PZD z przedstawicielami Oddziału GDDKiA w Rzeszowie, szczególnie z Inżynierem Kontraktu sprawującym nadzór inwestorski nad budową autostrady A4. W czasie obowiązywania umowy i porozumienia PZD nie wykonywał żadnych prac remontowych i inwestycyjnych na drogach nimi objętych.

(dowód: akta kontroli str. 287 – 292)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- niezgodnie z przepisami art. 41 ust.1 i 3 ustawy z dnia 21.03.1985 r. o drogach publicznych, zawarte zostało porozumienie z 17.09.2010 r. i umowa z 30.07.2010 r., dotyczące warunków korzystania z dróg powiatowych w związku z budową autostrady A4. W warunkach porozumienia/umowy dopuszczono na drogach powiatowych ruch pojazdów i maszyn o nacisku przekraczającym 8 ton/oś.
- nie wyegzekwowano od wykonawców autostrady A4 naprawy zniszczeń na 7 drogach powiatowych (o łącznej długości 24,6 km) eksploatowanych w związku z budową autostrady, nie objętych porozumieniem lub umową. Dotyczyło to szczególnie drogi Nr 1771 R Mokra – Jankowice – Chłopice na odcinku Jankowice – Mokra o długości ok. 3 km, na której powstałe zniszczenia zagrażały bezpieczeństwu użytkowników, o czym informowali mieszkańcy wsi Jankowice, Wójt Gminy Chłopice.
- nie w pełni zrealizowano warunki porozumienia z dnia 17.09.2010 r. w zakresie wykonania ustalonych prac na obiekcie mostowym JN1 30001243, zlokalizowanym w ciągu drogi Nr 1770 R Kidałowice – Rokietnica, w związku z zakończeniem eksploatacji dróg przez firmę [...] ⁵⁹.
- nie sporządzono – stosownie do zawartego porozumienia – protokołów odbioru wykonanych prac przez wykonawcę autostrady A-4 ([...] ⁶⁰) oraz dokumentów potwierdzających przekazanie Powiatowi powierzchni dróg wraz z pobocznymi i przepustami w stanie nie gorszym niż przed rozpoczęciem robót.

⁵⁸ j.w.

⁵⁹ j.w.

⁶⁰ j.w.

- nie wyegzekwowano od firmy [...] ⁶¹ inwentaryzacji stanu technicznego 2 dróg przed ich eksploatacją w związku z budową autostrady, tj. drogi nr 1617R *Kańczuga – Jarosław* i nr 1787 *Chłopice – Łowce – Radymno*.

- w projektach stałej organizacji ruchu na drodze powiatowej Nr 1787R *Chłopice-Łowce-Radymno*, nie zostały ujęte bariery energochłonne znajdujące się w pasie drogowym od km 0+766 – 0+971, od km 1+345 – 1+410, od km 2+058 – 2+113, od km 2+845 – 2+887 i od km 9+067 – 9+133, do czego zobowiązuje § 5 ust. 1 pkt 2 lit. a) rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23 września 2003 r. w sprawie *szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem* ⁶².

Zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 2 lit. a) cyt. rozporządzenia, projekt organizacji ruchu powinien zawierać: *lokalizację istniejących, projektowanych oraz usuwanych znaków drogowych, urządzeń sygnalizacyjnych i urządzeń bezpieczeństwa ruchu*.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

PZD nie podjął dostatecznych działań w celu wyegzekwowania od wykonawców autostrady A-4, naprawy uszkodzeń dwóch mostów, które mogły powstać w wyniku ich eksploatacji przez firmy wykorzystujące je do budowy autostrady A-4, tj.:

- od firmy [...] ⁶³, naprawy pęknięć nawierzchni mostu JN1 30001243, zlokalizowanego w ciągu drogi powiatowej Nr 1770 *Kidałowice-Rokietnica*, na powierzchni ok. 3 m². Kontrola okresowa mostu dokonana w dniu 28.05.2010 r., tj. przed jego eksploatacją przez firmę [...] ⁶⁴ w związku z budową autostrady A-4, nie wykazała uszkodzeń mostu (ocena 5,00),
- od firmy [...] ⁶⁵, naprawy lub partycypacji w kosztach naprawy nawierzchni mostu JN1 30001259, zlokalizowanego w ciągu drogi powiatowej Nr 1818R *Radymno-Chałupki Medyczne*. Przeprowadzone przeglądy okresowe mostu przez pracownika PZD w 2010 r. i w 2014 r. wykazały obniżenie oceny całego obiektu z 3,00 na 2,00. Natomiast ocena nawierzchni mostu obniżona została z 3,0 na 1,0.

Z protokołów kontroli okresowej ww. mostów przeprowadzonej w 2010 r. i 2014 r. wynika, że stan nawierzchni mostów uległ pogorszeniu.

W ocenie NIK uszkodzenia mostów mogły powstać w wyniku ich nadmiernej eksploatacji przez wykonawców autostrady A-4.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁶⁶, wnosi o:

1. Podjęcie stosownych działań mających na celu opracowanie projektu planu rozwoju sieci drogowej.

⁶¹ j.w.

⁶² Dz. U. z 2003 r. Nr 177, poz. 1729

⁶³ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 2058) i art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie ujawnienia nazwy przedsiębiorcy. Wyłączenia tego dokonano w interesie przedsiębiorcy.

⁶⁴ j.w.

⁶⁵ j.w.

⁶⁶ Dz.U. z 2015 r. poz.1096

2. Rzetelne prowadzenie dokumentacji dotyczącej dróg powiatowych (książek drogi, dzienników objazdu dróg), wymaganej rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 lutego 2015 r. w sprawie sposobu numeracji i ewidencji dróg publicznych, obiektów mostowych, tuneli, przepustów i promów oraz rejestru numerów nadanych drogom, obiektom mostowym i tunelom.
3. Przeprowadzanie, co najmniej raz w roku oraz co najmniej raz na pięć lat, okresowych kontroli dróg, stosownie do art. 20 pkt 10 cyt. ustawy o drogach publicznych oraz art. 62 ust.1 pkt 1 i pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane.
4. Dopuszczanie ruchu pojazdów nienormatywnych na drogach powiatowych, z uwzględnieniem przepisów art. 64 i art. 64 a – g ustawy z dnia 20.06.1997 r. Prawo o ruchu drogowym i art. 41 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych.
5. Podjęcie działań w celu ujęcia w projekcie organizacji ruchu na drodze powiatowej Nr 1787R *Chłopice – Łowce – Radymno*, istniejących barier energochłonnych.
6. Przeciwdziałanie niszczeniu zarządzanych dróg powiatowych we wszystkich przypadkach wzmożonej ich eksploatacji.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, dniawrześnia 2015 r.

Kontrolerzy
Alina Walenia
Główny specjalista k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
Dyrektor
Wiesław Motyka

.....
podpis

.....
podpis

Krzysztof Pakuła

Główny specjalista k.p.

.....

podpis